

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXIII. De modo acquirendi dominium per præscriptionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

CASUS XXIII.

De modo acquirendi dominium
per præscriptionem.

Canutus ex hereditate, donatione, emptione
varia bona & jura possidet, querit, an
titulo præscriptionis in conscientia retinere possit.
1. 2. 3. Res sacras, jus decimandi, & immu-
nitatem à decimis. 4. Res communes, publicas.
5. Furtivas apud defunctum depositas. 6. Quid
de actibus mera facultatis. 7. Aut de jure re-
dimendi pignus, vel rem venditam. 8. De obli-
gatione obedientia. 9. Quid si scivit, vel dubi-
tavit, an res esset aliena, vel retinuit rem an-
mo inquirendi, vel adhuc dubitat factâ inqui-
sitione. 10. 11. Quid si antecessor bonâ fide
possedit, vel de hoc sit dubium. 12. Quid si ha-
beat malam fidem respectu proprietatis, non res-
pectu ususfructus, aut ab initio habuit malam,
expost bonam fidem, vel e contra. 13. Quid de
servitute rusticâ & urbanâ. 14. Quid de debi-
to personali ex mutuo vel empto. 15. Quid si
intervenit error juris, v. g. 40. annis bonâ fide
possedit bona Ecclesia sine consensu capituli emp-
16. Qualiter noceat, vel prosit bona aut mala
fides antecessoris. 17. 18. 19. 20. Quid si de-
sit titulus 21. 22. Aut possessio civilis, vel na-
turalis, vel non possit probari possessio intermedia
23. Quid de tempore possessionis mobilium, & im-
mobilium rerum ad pupillos vel Ecclesiam spectanti-
um. 24. 25. 26. Quid de possessione immemoriali
ejusque probatione. 27. Quid de bonis fisco incor-
poratis

poratis, denunciatis, commissis, 28. Quid de præscriptione delictorum. 29. Quid de præscriptione dormiente. 30. Aut interrupta. 31. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit præscriptio, & an te-
neat in foro conscientiæ?

R. I. Præscriptio est acquisitio juris vel domini per possessionem bonâ fide, cum titulo, tempore debito continuatam, ita quod ad rem omnes. In rigore differt ab usucapione, sicut effectus à causa, hîc tamen pro eodem ferè accipiuntur.

R. II. Præscriptio non tantùm in foro exter-
no locum habet, ita ut completâ præscriptione, repetenti rem suam non solùm negetur actio, seu non audiatur in iudicio; sed etiam in foro interno conscientiæ, ita ut, qui rem vel jus alterius per tempus à lege definitum cum bona fide & titulo possedit, verum ejus acquisiverit dominium, possitque tutâ conscientiâ retinere; aut si ad alium devenerit, vel priori Domino per errorem restituta fuerit, eam tanquam suam repetere, & à quocunque possessore vindicare valeat; est communis cum *D. Thom.* quodl. 1. 2. a 25. *Scoto in 4. dist.* 15. q. 2. a. 2. *Sylv. Molin. Less. Lug. Haun. t. 8. n.* 164. *Herman. Thes.* 25. *Pyrrhing, Schmaltzgrü-ber, Engel, Krimer in L. 2. decret. tit. 26. contra paucos*, qui vel absolutè negant, vel cum *Medina* saltem requirunt culpabilem negligentiam prioris domini, vel cum *Barth. Bald. Covarruv. Felin. de præsc. n. 3.* admittunt præscribi dominium utile, non verò directum. Probatùr imò. Lex dicitur rerum Domina, potèstque ex justâ & publica causa uni jus adimere, & transferre in alium, ut facit in jure alluvionis & jure belli *C. licet adeo §. 1. Leg.*

Leg.

Leg. 30. § ult. ff. de acquir. rerum dom. est autem publica causa transferendi per præscriptionem dominium directum & utile, ne incerta sint semper rerum dominia. *L. 1. ff. de usuc. evitenter infinitæ lites L. ult. ff. pro suo* quietentur conscientia possidentium *L. cum non simili Cod. de præscript. 30. vel 40. ann.* item ut homines cautiores fiant; ergo. Probatur 2dò: *Jur. Canon.* quod præcipuè salutem animarum considerat, multis locis approbat præscriptionem ut *C. novit 12. de jud. c. 2. de constit. in 6. & C. de præscript.* reprobat solam præscriptionem cum mala fide, utpote quæ habet adjunctum peccatum; ergo supponit præscriptionem cum bona fide peccato, & restitutione immunem esse.

Dices 1mò: Nemo debet locupletari cum alterius injuriâ & jacturâ, *reg. 48. in 6.* Sed hoc fit in præscriptione, quæ dominum rei à vero Domino transfert in tertium; ergo. *ꝛ. N. min.* Nam regula tantum verat, ne quis injustè & privatâ auctoritate locupletetur cum alterius damno, non autem prohibet locupletationem justam, quæ fit auctoritate reipublicæ, & legum.

Dices 2. Lex pœnalis nitens præsumptione falsâ non obligat in conscientia, sed talis est lex præscriptionis, quæ fundat se in negligentia Domini, quæ sæpe non intercurrit, sed sola ignorantia, ergo. *Conf.* Si judex tibi adjudicet rem, quam postea certò cognoscis esse alienam, teneris eam in conscientia restituere, ergo à pari si lex præscriptionis tibi rem aliquam addicat, certò rescias esse alienam, obligaris & hanc restituere. *ꝛ. N. min.* Lex præscriptionis præcipue non intendit pœnam negligentia, sed quietem publicam.

publicam & cessationem litium. Ad *Conf. n. C.*
 Judex non confert jus; sed tantum declarat, quis
 videatur habere jus, lex præscriptionis confert jus.

Dices 3^{ti}o: Leges præscriptionis intendunt
 præcipue quietem publicam, seu finem litium,
 sed hunc finem obtinent, si elapso præscriptio-
 nis tempore in foro externo Dominus rei non au-
 diatur, quamvis in foro interno maneat obligatio
 restituendi, ergo: *Conf. 1.* Leges ad amputan-
 das lites etiam statuunt, ut defraudans infra di-
 midium non possit conveniri in foro externo, ni-
 hilominus manet obligatio restituendi in foro in-
 terno, ergo à pari hinc. *Conf. 2. Novella 9.* Præ-
 scriptionem vocat improbum subsidium, impi-
 am temporis allegationem, &c. Leges non tantum
 finem litium intendunt, sed etiam quietem con-
 scientiarum, quæ haberi non potest, nisi præ-
 scriptio in foro conscientie transferat dominium.
 Ad *Conf. 1. n. C.* Leges non approbant læsionem
 infra dimidium, tanquam justum titulum acqui-
 rendi rem alienam, sed tantum non concedunt
 contra lædentem actionem in foro externo, ne
 multiplicentur lites; e contra leges tam Canonice,
 quam civiles præscriptionem approbant, dicunt-
 que per eam rei alienæ dominium acquiri, ideò-
 que licite retineri posse. *Nov. cit.* loquitur de præ-
 scriptione malæ fidei, quam homines iniqui con-
 tra Ecclesias perperam allegabant.

QUÆR. II. Quæ sint conditiones requisitæ
 ad legitimam præscriptionem? 4.

¶ Sunt 4. Res apta præscribi, bona fides, jus-
 tus titulus, & possessio per tempus à legibus defi-
 nitum continuata.

Quod ad res aptas præscribi sciendum est omnes
 præ-

præscribi posse, nisi à jure specialiter prohibeatur, prohibentur autem seqq.

1. Res sacrae, Monasteria, Ecclesiae, calices, jura spiritualia, puta jus cognoscendi, & judicandi causas Ecclesiasticas, jus beneficia conferendi, jus decimandi, &c. quæ sicut de jure Canonico non possunt à Laicis possideri, sic nec ab iis (bene tamen ab Ecclesiasticis) possunt præscribi *C. Cassam 7. de præscript.* nam sine possessione præscriptio non procedit, *reg. 3. in 6.* Possunt tamen laicis præscribi ipsæ res decimales, seu bona Ecclesiarum non spiritualia, imò & immunitas à solvendo decimis cum titulo tempore 40. annorum; sine titulo tempore immemoriali; intellige contra Ecclesiam Parochialem; nam contra aliam Ecclesiam aut monasterium sufficiunt 40. anni sine titulo; contra privatum Clericum aut laicum satis sunt 10. anni cum titulo; sine titulo requiruntur 30. juxta vulgata præscriptionis jura. Intellige si ad hæc bona fides *Engel lib. 3. t. 30. §. 3. n. 49.* multò magis præscribi poterit qualitas decimarum v. g. ut loco frumenti solvatur certa pecunia, ut habet *communis.*

5. 5. Præscribi non possunt res communes & publicæ, ut forum, viæ, plateæ, pontes. *L. 9. ff. de usuc.* Ratio est, quia nemo privatus ea potest possidere, quia sunt omnium; neque liber homo præscribi potest, ut fiat servus, etsi eum quis bonâ fide, ut servum emerit, *cit. L. 9.* neque hæreditas nondum divisa, quia manet communis, & possidens non suo, sed omnium cohæredum, vel sociorum nomine possidet *Schmaltz. 9.*

6. 3. Res furtivæ, vel immobiles vi possessæ, neque à fure vel invasore, neque à tertio quodam usque capi possunt antequam à vicio furti, vel violentiæ

purga
per la
quòd
3. Engel
per tri
dinari
ficiun
tum r
quam
narit;
præsc
hic præ
sicut
non p
4.
bus m
citra
arbitr
ab ex
prohi
hiber
oblig
18. n
picali
alime
done
ex ali
elego
dinis
impo
25. a
ædifi
raver
libitu

purga

purgatæ fuerint, purgantur autem dupliciter, vel per lapsum 30. vel 40. annorum, vel per hoc, quòd in manus Domini denuo reversæ fuerint. *L. 3. § 4. C. de præscript. 30. & 40. ann.* Unde infert *Engel*, hìc §. 2. n. 11. res mobiles raro præscribi per triennium; cùm enim à primo detentore ordinariè malâ fide alienentur, eo ipso vitio furti afficiuntur, nisi in Casu, quo hæres apud defunctum res depositas, commodatas, vel locatas tanquam res defuncti bonâ fide apprehenderit, & alienarit; tunc enim accipiens eas tempore ordinario præscribere poterit, non verò ipse hæres, quia hic repræsentat eandem cum defuncto personam, sicut ergo iste defectu possessionis ea præscribere non poterat, sic nec hæres.

4. Non procedit præscriptio in rebus, vel actibus meræ facultatis, id est talibus, quæ homines citra ullam obligationem, vel conventionem pro arbitrio suo facere solent, vel omittere, nisi quis ab exercitio ejusmodi actuum fuerit prohibitus, & prohibitioni acquieverit, tunc enim censetur prohibentem in quasi possessione se autem in putativâ obligatione constituisse. *Covarr. Gaill. L. 1. obs. 18. n. 4.* Unde si quot annis Ecclesiæ, vel hospitali cuidam certam pecuniæ quantitatem, vel alimenta donasti, cogi non potes ut imposterum dones *c. 61. Caus. 16. q. 1.* similiter licet Monachi ex alieno Monasterio Abbatem longissimo tempore elegerint, nequeunt tamen sub titulo consuetudinis, vel præscriptionis ad hujusmodi electionem imposterum continuandam compelli *C. Abbate 25. de V. S.* item si nunquam domum tuam altiùs ædificaveris, vel molendinum collapsum restauraveris, non erit contra te præscriptum, quin prohibitu id facias, nisi alius te prohibuerit, & tu prohibito-

hibitio-

8. hibitioni acquieveris, *Pyrrh. l. c. num. 16.* quæ omnia etiam locum habent in iis, quæ ex pacto fiunt liberæ facultatis, veluti in pacto de retro vendendo seu redimendo, quodocunque placuerit, ita ut nec in his admittatur præscriptio, cum adsit scientia juris alieni, & mala fides in præscribere volente *Gaill. sup.* ubi hanc sententiam dicitur Camera Imperiali esse receptam; idem communiter censent DD. de jure luendi pignus, ita ut debitor nullâ præscriptione impediatur, quominus oblatâ pecunia pignus repetere possit, tum quia creditor non possidet pignus ut suum, tum quia in potestate debitoris situm est, pignus datum, quodocunque voluerit, solutione debiti redimere. *Gayll. l. c. Mysing. Cent. 6. observ. 70. n. 20.*
9. 5to. Non admittitur præscriptio contra obedientiam & visitationem *c. 12. § 16. h. t.* Intelligitur *extinctivè*, ita ut jus visitandi & exigendi obedientiam penitus extinguatur, seu penes nullum permaneat, ne homines fiant acephali sine capite, sicut locustæ, ut ait *Eng. n. 7.* Cæterum obedientia, & jus visitandi, instituendi, & destituendi clericos, uti & cætera jura Episcopalia *translativè* præscribi, & ab uno Superiore in alium v. g. ab Episcopo ad Prælatum inferiorem transferri possunt; *Abbas hic n. 15. Pyrrh. n. 21. Krimer n. 2213. Schmalzgr. n. 52.*
6. Qualiter præscribi non possint limites Provinciarum, Diocesium, Parochiarum, vid. apud AA. cit. quia hæc magis Canonistas, quàm Theologos concernunt.
10. QUÆR. III. Quid circa bonam fidem ad præscriptionem requisitam?
1. Tenenda esse sequentia: 1. *bona fides* est credulitas, quâ quis ex causa saltem probabili,

sibi rationabiliter persuadet rem, quam possidere incipit, esse suam, vel non alienam.

2. Certum est, quod possessor malæ fidei, qui scit vel credit, rem esse alienam, nullo tempore nequidem immemoriali præscribat *Reg. 2. in 6. c. fin. h. t.* ubi dicitur: *quoniam omne, quod non ex fide est, peccatum est; Synodali iudicio definitum, ut nulla valeat sine bona fide præscriptio tam canonica quam civilis, cum generaliter omni constitutioni & consuetudini sit derogandum, que absque peccato mortali non potest observari, unde oportet, qui præscribit, in nulla temporis parte habeat rei alienæ conscientiam.* Quibus verbis corrigitur jus civile, quod solum initio præscriptionis bonam fidem requirit, ita ut mala fides ex post superveniens non officiat, imò in præscriptione 30. vel 40. annorum simpliciter malam fidem admittebat per *l. 3. & seq. de præscript. 30. vel 40. ann.*

3. Qui cum dubio, an res sit sua vel aliena, absolute possidere incipit, peccat, ideòque habet malam fidem, & præscriptionem inchoare non potest. Si incipiat possidere, animo inquirendi, & reddendi rem Domino, casu quo comperiat esse alienam, non peccat, hæc tamen possessio non sufficit ad præscribendum, quia si res fuit aliena, noluit eam possidere ut suam, si autem fuit sua, non indigebat præscriptione *Covar. Molin. Less. Lug. d. 7. n. 22.*

4. Si de re jam bonâ fide possessâ incipiat dubitare, tenetur inquirere, & si post adhibitam mortalem diligentiam dubium vincere non possit, licitè rem retinet, quia in dubio melior est conditio possidentis, per consequens possessionem & præscriptionem bona fide continuat; si post adhibitam

R

bitam

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.

bitam diligentiam adhuc practicè dubiter, probabiliter pergit præscribere, nam quamvis peccet retinendo rem cum conscientia practicè dubia, quia tamen reverà non est obligatio restituendi non est ratio, cur cesset præscriptio magis, quam si quis detinet rem animo superbo vel conditionato non restituendi, etiamsi sciret esse alienam, quam tamen nunc certò credit esse suam. *Exg. n. 14.* communior tamen cum *Lugo n. 13. Less. c. 6. n. 13. Pyrrh. n. 58.* dicit, tunc impediri præscriptionem, quia *c. fin. cit.* derogat omni præscriptioni, quæ absque peccato mortali non potest observari.

12. 5. In dubio regulariter præsumendum est, aliquem bonâ fide possedisse, nisi contrarium probetur, quia delictum non faciliè præsumi debet, *Gloss. in c. diligenti 17. h. t.* idque verum est, etiamsi absque titulo possideat, nisi contra jus commune rei possessionem acquisierit, & possessionis suæ causam, ac titulum alium afferre nequeat, quàm quòd longo tempore pacificè possederit *Covarr. Abbas n. 14. § 15. Laym. c. 8. n. 10. Pyrrh. n. 48. Dicast. d. 10. n. 195. Schmaltzg. n. 80.*
13. 6. Si prior possessor, à quo rem donatione, permutatione, emptione accepisti, bonâ fide possedit, tu autem ab initio dubites, teneris inquirere; si verò factâ inquisitione dubium resolvere non possis, licitè pergis possidere, quia succedis in jus tui antecessoris, qui suborto dubio licitè poterat continuare possessionem, ergo & tu; nam non simpliciter possessionem incipis, sed continuas ab alio bonâ fide cœptam, neque alterius delictum in dubio præsumere debes *Lugo n. 64.*

7. Si habeas malam fidem respectu proprietatis fundi, bonam autem fidem respectu ususfructus, poter

poteris præscribere usum fructum *Lugon. 28.* Si ab initio habuisti malam fidem, ex post autem superveniat bona fides, à tempore bonæ fidei incipis præscribere, colligitur *ex Reg. jur. 36. in 6. pro possessore habetur, qui dolo desit possidere.*

8. Libertas à servitute rustica id est tali, quâ obligor ad aliquid patiendum v. g. ut quis eat per meum agrum, utatur meo puteo; præscribi potest cum scientia juris alieni, quia, cum non teneat proximum monere, ut utatur jure suo, possum absque peccato tacere, & suo tempore præscribere, e contra ut præscribam libertatem à servitute urbana, id est tali, quâ obligor ad abstinendum ab aliqua re vel actu aliàs secundum se communiter licito, requiritur ignorantia invincibilis juris alterius, quia debet intervenire actus, quo agam contra jus alienum, v. g. debeo contra jus vicini facere prospectum in ipsius hortum, vel stillicidium, in ejus tectum, quod si agam scienter, facio ei injuriam & procedo malâ fide *Laym. num. 12. Eng. n. 18.*

9. Ad præscribendam libertatem à debito personali v. g. mutui, etiam requiritur bona fides, seu ignorantia juris alieni, quâ quis credat se nihil debere, quia v. g. debitum putat esse solutum, vel condonatum; si habet notitiam debiti, nullo tempore præscribet. *Felin. Molin d. 66. n. 5. Less. c. 6. n. 19. Covarr. Myns. cent. 4. obs. Gaill. l. 2. obs. 18. n. 17. Barbosa. in coll. ad c. fin. h. t. Pyrth. n. 51. Haun. n. 91. Schmaltz. g. cum aliis n. 62. Reiffenst. hic n. 111. contra Vasq. & alios. Prob. 1. Qui habet conscientiam rei alienæ non præscribit c. fin. h. t. sed talis debitor habet conscientiam rei alienæ, ergo. 2. Qui scienter detinet rem alienam, nunquam, præscribit, etiamsi Dominus*

rem suam non repetat, ergo similiter qui scienter est alteri obligatus ex mutuo vel alio contractu. Debitor conscius debiti vel habet animum solvendi, casu quo debitum exigatur, vel non; si habet, jam non possidet jus activum creditoris tantquam suum, consequenter nec est in conditione jus illud præscribendi, cum sine possessione non currat præscriptio *c. 3. de reg. jur. in 6.* Si non habet animum solvendi, est in mala fide Theologica, cum quo non subsistit præscriptio. idem videtur dicendum de eo, qui quidem habuit notitiam debiti, sed ex post memoriâ excidit, vel enim tunc, cum recordaretur debiti, habuit animum solvendi, & sic ipse non possidet jus alterius, vel non habuit illum animum, & tunc est in malâ fide.

Dices 1. Debitor habet animum solvendi debitum, si creditor exigat intra tempus à jure præscriptum, sin minus, vult retinere ut suum, ergo jus creditoris verè possidet, nec est in mala fide Theologica, quia non obligatur solvere, antequam debitum exigatur, ut ex praxi notum est, ergo.

2. Jura volunt omnem actionem lapsu 30. annorum extinguere *L. sicut 9. L. omnes 4. cod. de præscript. 30. ann.* Ergo etiam actio ad debitum extinguitur seu præscribitur lapsu 30. annorum.

Re. Ad 1. N. C. Si hoc sufficit, ergo etiam depositarius, vel precario utens re alienâ, præscribet, quia nec vult, nec tenetur rem depositam vel precariam restituere, antequam alter exigat. Deinde vel debitor ante lapsum 30. ann. debitum retinet ut suum, & tunc peccat, & est in mala fide, vel non retinet ut suum, & non possidet.

Ad 2. Jura ad summum volunt, pro foro eterno extinguere omnem actionem lapsu 30. anno-

rum,

rum, hoc est non ampliùs audiri in iudicio, non autem volunt præscribi, vel transferri dominium rei alienæ scienter possessæ.

10, Ignorantia seu error facti non obstat præ- 16.
scriptioni, neque ignorantia juris dubii vel controversi, bene tamen ignorantia juris clari, etiam si sit invincibilis, quia hæc causat malam fidem non Theologicè, sed fictione juris, ut apertè habetur *L. 4. 7. 8. ff. de jur. & facti ignor. L. 31. de usucap.* adeò ut nec in conscientia præscriptionis iure quis uti possit, nisi sit persona, in qua toleratur ignorantia juris, ut minorennis, miles, fœmina, rusticus non habens consultorem *Molin. Eng. Pyrrh. L. c. Krimer à n. 235. & plures apud Schmaltz g. n. 67.* Hinc qui emit bona Ecclesiæ sine consensu Capituli, etsi invincibiliter putet hunc consensum non requiri, non præscribit, in possessione tamen longissimi temporis, consensus, & alia necessaria præsumuntur intervenisse, nisi doceatur contrarium. Ratio est: quia præscriptio iure humano introducta est, ergo locum non habet, ubi jus prohibet, sed prohibet cum ignorantia juris clari, ergo. Oppositum tamen sustinet *Andr. Rath. de usuc. c. 12. assert. 43. & probabile dicit. Less. Palao. Haun. probatque Lug. n. 32.* Quia jura præsumunt ignorantiam juris clari conjunctam esse cum peccato, si ergo reverà conjuncta non sit, præscriptionem non impedit, imò ignorantiam juris clari in sola præscriptione ordinarii, non verò longissimi temporis 30. vel 40. annorum locum habere docent *Covarr. Less. Haun. n. 203. Rob. König hic n. 37.* Quia ad præscriptionem longissimi temporis jus civile admittit malam fidem, de jure Can. tantùm excluditur illa mala fides, quæ peccatum est, sed invinci-

bilis ignorantia juris clari non est peccatum. Op-
positum docent *Engeln. 15. Krimer n. 2354.* Quia
jura simpliciter dicunt errorem juris ad usucapio-
nem non prodesse, & quamvis ignorantia juris
clari non sit peccatum, seu mala fides Theo-
logica, est tamen mala fides juridicia, seu inter-
pretatione juris, utraque sententia est probabilis.

17. 11. Bona fides antecessoris in tantum prodest
successori bonæ fidei, ut tempus antecessoris ad
suam præscriptionem computare possit, v. g. em-
stifundum per 5. annos bonâ fide à venditore pos-
sessum, si tu similiter per 5. annos bona fide possi-
deas, complevisti præscriptionem longi temporis
idque sive sis successor universalis, seu hæres, si-
ve particularis ex emptione, donato, legato, §.
7. & 8. *instit. de usuc.* Ratio est, quia auctor
tradit rem cum omni jure, quod ipse habuit,
sed præscriptio ab ipso bonâ fide inchoata est pars
18. juris, ergo. Econtra mala fides antecessoris etiam
non noceat successori particulari, quominus præ-
scribere possit inchoando à propria possessione bo-
næ fidei per d. §. 8. *instit. L. 5. ff. de divers. temp. præsc.*
præsc. Nocet tamen successori universali, seu hære-
di, ut, licet ipse sit in bonâ fide, à te tamen præ-
scriptionem inchoare non possit, nisi speciali &
alio, quàm hereditatis titulo foret munitus *L. 11. Cod. de acq. poss. L. 11. ff. de divers. temp. præsc.*
quod *Covarruv. Palao, Eng. num. 16. Schmaltz.*
aliique communiter ita intelligunt, ut ejusmodi
hæres nec longissimo tempore præscribere possit.
Ratio est, quia successor universalis in jure est ea-
dem persona cum defuncto, succeditque in omnia
jura, & obligationes, ejuque possessio censetur ea-
dem cum possessione antecessoris, ergo sicut hic
nunquam potuisset præscribere, sic nec ejus hæres.

Deinde

Deinde hæres suscipit in se omnes obligationes defuncti, sed inter has est obligatio restituendi rem malâ fide possessam, ergo. Idque probabilius etiam tenet de hærede mediato, seu hæredis hærede *Lug. 19. n. 16.* nam sicut primus hæres suscipit in se omnes obligationes sui immediati antecessoris, sic & secundus sui antecessoris, nec propterea duplex fictio cadit in eandem personam, ut volunt *Covarr. Eng. Krim.* sed secundus hæres fictione juris repræsentat solum immediatum antecessorem, cujus etiam obligationes suscipit, inter quas est obligatio restituendi malâ fide possessa à primo antecessore; attamen Prælato vel successori in beneficio non nocet mala fides antecessoris, quia non habet causam suam ab antecessore, sed ab electione Capituli, vel collatione Superioris. *Panorm. Zæf. h. t. n. 14.* Nec mala fides Prælati nocet Capitulo in bonâ fide existenti *Rath. Eng. n. 17.* si tamen prælatus certò sciat (secus si dubitet) rem esse alienam eamq; non restituat, *Laym. Pyrrhing. num. 78. Reiffenst. n. 81.* meritò dicunt, quòd locum non habeat præscriptio pro illo tempore, etiam si Monasterium seu Capitulum sit in bonâ fide. Ratio est quia Prælatus est caput Capituli, & pro indiviso unâ cum Capitulo possidet rem, ideòq; ejus mala fides inficit totum corpus, & præscriptionem impedit; quare si Prælatus in articulo v. g. mortis fateatur, se alienum agrum sic possedisse, Capitulum tenetur ei credere, & agrum reddere suo Domino, Etiam si eum per 30. vel plures annos tenuerit; Neque mala fides Procuratoris vel tutoris nocet Domino, vel pupillo, si uterque bonam fidem habuerit, & res ipsa non sit aliquo vitio reali v. g. furti affecta *L. 11. pro emptore L. 198. ff. de R. 7.*

R 4

QUÆR.

21. QUÆR. IV. Quid circa titulum?

R. Seqq. 1. Per titulum hîc intelligitur quavis causa habilis ad transferendum dominium, velut emptio, donatio, solutio debiti, legatum, hæreditas, res derelicta, &c. unde habens talem titulum in jure dicitur possidere pro emptore, pro donato, pro soluto, pro hærede, pro legato, &c.

2. Titulus alius est *verus*, qui nullo substantiali vitio laborat, ut valida emptio, donatio; alius est *coloratus* seu apparens, qui occultâ laborat nullitate; ut si bonâ fide à Titio emisti agrum, quem putabas esse Titii, cum tamen sit Caji. Alius est *existimatus*, qui prudenter creditur intervenisse, & tamen non intervenit; ut si ex hæreditate possideas rem, quæ à patre tuo dicitur esse empta, cum tamen empta non sit; alius denique est *presumptus*, quando nequidem allegari potest determinatus titulus, sed ob longitudinem temporis præsumitur titulus intervenisse.

3. Ad præscriptionem non requiritur titulus verus; ut patet; quia hic se solo absque præscriptione dominium transfert, ut valida donatio, emptio &c.

4. In præscriptione brevis vel longi temporis 3. 10. vel 20 annorum debet allegari, & probari posse certus titulus coloratus, vel existimatus, ut clarum est ex *L. nullo Cod. de rei vindicat.*

22. 5. In præscriptione longissimi temporis 30. vel 40. annorum ordinariè non est necesse allegare vel probare titulum, sed jura ex diuturnitate temporis titulum præsumunt, nisi jus commune præscribenti resistat; tunc enim non sufficit sola bona fides, sed insuper titulus allegari, & probari, vel de immemoriali tempore doceri debet; ut si quis

quis contra Ecclesiam Parochialem præscribere velit decimas, præter possessionem 40. annorum, oportet, ut doceat de titulo, vel tempore immemoriali.

QUÆR. V. Quid circa possessionem? 23.

R. 1. *Possessio* in genere est corporalis detentio vel insistentia rei, animo eam habendi ut suam; dico *corporalis*, quia rerum incorporalium v. g. jurium aut beneficiorum non est vera sed quasi possessio.

2. *Possessio* alia est *facti*, quâ insistitur rei præscindendo an justè vel injustè; alia est *juris* quâ justè rei insistitur. *Possessio* facti iterum alia est *naturalis*, quâ quis corpore & animo insistit rei; alia *civilis*, quâ solo animo res tenetur, etsi alius insistat facto & re. Qui detinent rem non ut suam, sed nomine alterius, ut depositarius, commodatarius, locatarius &c. non possident, neque unquam præscribunt, sed ut quis possideat rem vel jus alienum, debet iis uti tanquam suis.

3. Vulgaris & recepta est juris regula, quòd sine possessione non currat præscriptio. *c. 3. de R. 7. in 6.* Et quidem ad inchoandam præscriptionem concurrere debet possessio naturalis & civilis, ad complendam verò civilis sufficit, licet possessor naturali exciderit, vel eam ex causa absentiae reliquerit. *L. 1. § 6. ff. de acq. possess.* Censetur tamen etiam civilis possessio, seu animus possidendi amissus, si quis re suâ ab alio occupatâ, sciens & potens, præparatoria recuperationis non fecerit, aut vacuam ad 10. annos reassumere neglexerit. *L. 37. § 1. ff. de usurp. & usus.*

4. Ad probandam possessionem continuam plerumque sufficit, ostendere principium possessionis, & possessionem pro præsentem, quia inter-

media præsumitur, nisi probetur contrarium. *L. 16. Cod. de prob. Pax Ford. Palao. Covarr. Reg. p. sess. p. 2. §. 1.*

QUÆR. VI. Quale tempus à jure requiratur ad complendam præscriptionem?

24. R. Varium requiri pro diversitate rerum; nam aliqua præscribuntur tempore brevi, hoc est triennio vel infra, alia tempore longo, hoc est 10. vel 20. ann. alia tempore longissimo 30. vel 40. vel plurium annorum, alia denique tempore immemoriali juxta sequentes explicationes.

1. Res mobiles etiam ad Ecclesiam Romanam, vel quamcunque spectantes, cum titulo & bona fide præscribuntur triennio, sine titulo annis 30. ut ex jure probant *Covarr. Molin. Less. c. 6. n. 22. Laym. n. 13. Palao. Pyrrh. n. 90.* quod tamen *Parorm. Hostiens. Petra tom. 2. fol. 425.* non admittunt de rebus Ecclesiæ mobilibus valde pretiosis, has enim sicut in alienatione, ita & in præscriptione dicunt comparari rebus immobilibus, eò quòd præscriptio sit species alienationis *L. 28. ff. de u. l.* Ideòque volunt non præscribi nisi tempore longissimo cum titulo; excipiuntur etiam res mobiles furtivæ, vel immobiles vi possessæ, quæ non nisi 30. annis præscribuntur, ut sup. dictum est.

25. 2. Res immobiles (ad quas reducuntur census, redditus annui, ususfructus, servitus, beneficia, jus patronatûs, jus decimarum &c.) spectantes ad privatos, præscribuntur cum titulo inter præsentés 10. inter absentes 20. sine titulo 30. annis; neque tunc attenditur, an præsentés vel absentes fuerint *L. 3. de præf.* præsentés dicuntur, qui in eadem Provincia vel ut explicat *Pyrrh. n. 59.* qui in eadem civitate, vel sub eodem regimine, & clerici, qui in eadem Diocesi habitant: quòd si quis

quis partim absens, partim præsens fuerit, tempus absentiae duplicari debet per *L. 12. § Auth. quod si quis C. de præsc. longi temp.* neque hoc tempus de momento in momentum, sed de die in diem computari debet, ita ut ad completam præscriptionem sufficiat diem ultimum esse inchoatum, etsi necdum plenè sit elapsus, ut habet communior cum *Krimer n. 2393.*

3. Contra legem civilem præscribitur 10. contra legem Canonicam 40. annis, vel ut habet *L. x. go n. 94. § D. D. cit. Cas. §. n. 14.* etiam decennio.

4. Res immobiles, & jura Ecclesiarum olim præscribebantur tricennio per textum & *Gloss. in c. 3. h. t.* modò regulariter 40. anni requiruntur, etiam cum una Ecclesia præscribit contra aliam *c. 4. 6. & 8. h. t.* quod etiam locum habet in rebus hospitalium, causarum piarum, civitatum. *Novel. 111. c. 1. nov. 131. c. 6. de SS. Eccles. & DD.* communiter; dico regulariter, nam contra Ecclesiam Romanam, hoc est Lateranensem, & summum Pontificem, non admittitur nisi centenaria præscriptio, & contra Benedictinos ex privilegio Eugen. IV. sola sexagenaria, contra Mendicantes, & Cistercienses in Hispania, & per communicationem in superiori Germania sola centenaria à diversis Pontificibus concessa; ut citatis juribus probant *Molin. Illf. Engel n. 33.* & in hac longissimi temporis præscriptione non requiritur titulus, nisi jus resistat, vel sit vehemens præsumptio possessionem malà fide, vel ex juris errore acquisitam, tunc enim necesse erit probare titulum apparenter justum, per quem elidatur præsumptio malæ fidei, vel probanda est præscriptio immemorialis.

§. Imme-

27. §. *Immemorialis* possessio tunc requiritur quando jus commune resistit, & non adest titulus nam immemorialis possessio inducit præsumptionem tituli, habetque vim privilegii in capace possessionis *c. 1. h. t.* estque maximæ autoritatis in jure, nec compræhenditur statuto, aut lege generalibus verbis prohibente præscriptionem per clausulam *non obstante præscriptione*. Dicitur autem possessio immemorialis, cujus initium excedit hominum memoriam, censetur autem excedere hominum memoriam si excedat 100. annos, nec constet de ejus initio; 100. enim anni sunt finis vitæ hominis longævi *d. L. fin.* Unde differtur possessio centenaria, quòd de ejus initio constet, ideòque si jus commune resistat, debet in centenaria allegari, & probari titulus, quod non est opus in possessione immemoriali, de cujus initio non constat *Pyrrh. n. 127.* Neque obstat præscriptioni immemoriali, quòd ante 200, vel 300. annos alius possederit, modò hujus possessionis memoria non existat, quod probari potest testimonio senum, qui nunc vivunt, testanturque quòd à 40. annis semper viderint, & à majoribus audiverint sic esse, quòd sit & semper fuerit communis opinio, & fama de hoc facto, neque extet contrarii, vel initii memoria. *Navarr. Covarr. Molin. d. 76. n. 5. Myns. obs. 30.*
28. 6. Bona fisco jam incorporata tam moxquam immobilia non nisi longissimo tempore utucapiuntur §. *res fisci juncta Gloss. inst. de usuc.* Si vero fisco nondum sint incorporata, sed, eò quòd quis sine hærede mortuus sit, vacantia, & fisco denunciata, quadriennio acquiruntur, *L. 1. C. de quadr. pres.* Si ob crimen fisco commissa sunt, quinquennio actio fisci extinguitur *c. 2. d. pres. in 6.*

Excipit

Excipe bona fisco Ecclesiastico commissa ob crimen hæresis, quæ contra Romanam Ecclesiam 100. contra alias 40. annis præscribuntur.

7. Delicta regulariter præscribuntur 20. annis 29. non tantùm quodad accusationem, sed etiam ex communiore quodad inquisitionem; excipitur accusatio adulterii, lenocinii, & peculatus, quæ quinquennio eliditur *L. 5. C. ad L. Jul. L. 7. ff. ad L. de peculat.* præterea aliqua crimina valde enormia, ut læsæ Majestatis, parricidii nullâ præscriptione extinguuntur *L. fin. ff. ad leg. Pomp. de parricid. L. 19. §. 1. ff. ad leg. Corn. de fals. L. 4. Cod. de apost.*

QUÆR. VII. Quid sit dormire, & interrumpi præscriptionem?

§. I. *Dormire* dicitur præscriptio tunc, quando legitimè inchoata ob impedimentum superveniens suspenditur, & quiescit, ita ut remoto impedimento denuo procedat, possitque tempus subsequens uniri cum præcedente, deducto solum tempore intermedio inutili, sic dormit contra pupillum durante ætate pupillari, contra minorem durante minorennitate *L. 3. C. de præscr. 30. vel 40. ann.* contra Ecclesiam sede vacante, aut Prælato excommunicato, suspenso vel aliter agere impedito *c. 4. §. 15. h. t.* item tempore sævientis belli, grassantis contagionis, dum non est in loco, qui jus dicat, quia generaliter non valenti agere non currit præscriptio *c. 13. Caus. 16. q. 3. C. 14. h. t.* In his casibus etiam datur minorennibus, Ecclesiis aliisque ex causa reipublicæ absentibus, captivitate, vel exilio detentis restitutio in integrum contra præscriptionem jam completam, idque quadriennio à die, quo quis majorennis factus, vel quo Ecclesiæ, velei, qui causâ reipublicæ,

publicæ,

publicæ, studiorum, vel alio iusto titulo abfuit, integrum fuit, re intellectâ restitutionem petere
c. 1. § 2. h. t. in 6. L. ult. Cod. de temp. in integ. restit.

31. *§ II. Interrumpitur præscriptio vel naturaliter, vel civiliter, naturaliter interruptitur, si aliquid desit ex requisitis substantialibus, putâ si desinat bona fides, aut jam cognoscatur non adesse titulus, qui adesse credebatur, vel denique amittitur naturalis & civilis possessio etiam per injuriam, D. D. in L. naturaliter ff. de usurp & usucap. Civiliter interruptitur per litis contestationem, hoc est: uno judicialiter rem petente, altero negante, non verò per solam citationem L. mota litis 26. Cod. de rei vindic. unde possessor lite motâ dicitur constitui in fictâ malâ fide, ita ut à die litis contestatæ nec fructus ampliùs lucretur, sed conservare, & actori, si obtineat, restituere teneatur L. 38. §. 7. de usurp. L. certum. 22. C. de rei vindic. quòd ad effectum verò utriusque interruptionis duæ sunt notabiles differentiæ, prima quòd naturalis interruptio absolutè respectu omnium adversariorum interrumpat præscriptionem text. & DD. in L. §. ff. de usurp & usuc. Econtra civilis interruptio tantùm se habet respectu illius, qui litem movit, ideòque non obstante lite à Cajo motâ, potest præscribi contra Titium L. 2. C. 1. quibus res, judicata. 2. da differentia est, quòd possessio, & præscriptio naturaliter interrupta de novo inchoanda sit, civiliter autem interrupta tunc demum interrupta manet, si sententia condemnatoria contra possessorem sequatur, si verò possessor victoriam obtineat, vel per pactum aut transactionem à lite recessum sit, proinde tunc possessionis continuatio habetur, ac si lis mota nunquam fuisset*

fuiſſet *Felin. Laym. Eng. L. c.* Si verò actor ſpon-
te à lite deſiſtat, & inſtantia per lapſum triennii
perempta ſit, is erit effectus interruptionis civilis,
quòd ad præſcribendam ejuſmodi actionem requi-
rantur 40. anni à die, quo actor à lite deſtitit *l. ult.*
C. de præſc. 30. vel 40. ann. Unde ſi intra illud
tempus lis denuo ab actore, vel ejus hæredibus
moveatur & evincatur, res, licèt aliàs fuiſſet præ-
ſcripta, reſtitui debet *Eng. Krim. l. c. Pyrrh. n.*
134. hæc Theologo de præſcriptione ſufficiant,
qui plura volet, legat citatos aliòſque Canoniſtas.

C A S U S XXIV.

De Dominio Clericorum.

DESIDERIUS Clericus dubitat. 1. *An ſit Domi-
nus bonorum patrimonialium.* 2. *Quaſi pa-
rimonialium, & que hæc?* 3. *Eccleſiaſticorum ne-
ceſſariorum.* 4. *Superfluum.* 5. 6. *An hæc ex
juſtitia ſint eroganda in pauperes.* 7. *An ex iis
poſſint alii proles.* 8. *Solvi debita.* 9. *Quid ſi debi-
ta contracta ſint culpabiliter.* 10. *An ex ſuperfluis
poſſint conſanguinei ditari, alii in ſtudiis.* 11. *An
ornari Eccleſia aliàs ſatis ornata.* 12. *An Cleri-
cus plus ſibi indulgere poſſit, quia eſt ditior, nobi-
lior &c.* 13. *An donatio ex ſuperfluis ſit valida,
an obliget ad reſtitutionem.* 14. *Que hic ſit ma-
teria gravis.* 15. *An Clerici teſtari poſſint ad cau-
ſas pias vel profanas.* Pro reſolut.

QUÆR. Quale dominium in ſua bona habe- 1.
ant Clerici, & ad quos uſus teneantur impen-
dere?

R. Bona